

salohiyat va pedagogik mahorat darajasini muntazam oshirib borishi;

- o'quvchilar bilan muloqotda layoqatligi, nutq madaniyatining mantiqan ixcham, ma'noli, ta'sirchan

kuchga egaligi, psixologik ta'sir o'tkazish uslublari bilan qurollanganligi. Har bir o'qituvchi uchun o'quvchilarga to'g'ri, omilkor axborot uza-tish va unga suhbatdoshini ishonтира olishi kasbiy zaruriyat hisoblanadi.

Adabiyotlar

1. E. G'oziyev. Muomala psixologiyasi. -T.: 2001, 23-b.
2. Davletshin M. G. Umumiy psixologiya. -T.: 2002, 62-b.
3. V.A.Kan — Kalik. Учителю о педагогическом общении. -M.: 15-16-b.
4. Mahmudov N.M. O'qituvchi nutq madaniyati. Darslik. -T.: O'zb. Milliy kutubxonasi, 2007, 185-b.
5. Musurmonova O. Ma'naviy qadriyatlar va yoshlar tarbiyasi. -T.: «O'qituvchi», 1996, 192-b.
6. Navoiy A. Mahbub ul-qulub. Asarlar 15-tom. - T.: "Fan" 2005.
7. Ochilov M. Muallim qalb me'mori: Saylanma. —T.: «O'qituvchi», 2000.
8. Omonov N.T. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahofat. -T.: "Iqtisodmoliya". 2009, 240-b.
9. Ilefharov H.K. (ria o pe, a. II.H. FIHUKACHCTOro). - M.: neaarorHec-Koe o6uieqCTBO POCCHH, 2003, -P.608.

REZYUME. Muloqot — shaxslararo munosabatlarning asosiy ko'inishi bo'lib, uning yordamida odamlar bir-birlari bilan o'zaro ruhiy jihatdan aloqaga kirishadilar, o'zaro axborot almashadilar, bir-birlariga ta'sir o'tkazadilar, bir-birlarini his qiladilar, tushunadilar. Shuning uchun muloqot ijtimoiy-psixologik hodisa sifatida ijtimoiy turmushning barcha sohalarida ishtirok etib, hamkorlik faoliyatining moddiy, ma'naviy, madaniy, emotsional, motivatsion qirralarining ehtiyoji sifatida vujudga keladi. Insonda yuzaga keladigan har xil ehtiyojlamini maqsadga muvofiq ravishda qondirish muloqot maromiga bog'liq bo'lib, shaxslararo munosabat barkamol avlod, komil inson g'oyalari qaror topishiga xizmat qiladi.

РЕЗЮМЕ. Общение — это основная форма межличностных отношений, с помощью которой люди мысленно общаются друг с другом, обмениваются информацией, влияют друг на друга, чувствуют и понимают друг друга. Поэтому общение как социально-психологическое явление принимает участие во всех сферах общественной жизни и возникает как потребность в материальном, духовном, культурном, эмоциональном, мотивационном аспектах сотрудничества. От ритуала общения зависит удовлетворение всевозможных потребностей человека в соответствии с целью, а межличностные отношения служат утверждению идеалов совершенного поколения и совершенного человека.

SUMMARY. Communication is the main form of interpersonal relations, with the help of which people communicate with each other mentally, exchange information, influence each other, feel each other and understand. Therefore, communication as a socio-psychological phenomenon takes part in all spheres of social life and arises as a need for material, spiritual, cultural, emotional, motivational aspects of cooperation. Satisfying all kinds of human needs in accordance with the purpose depends on the ritual of communication, and interpersonal relations serve to establish ideals of a perfect generation and a perfect person.

MILLIY DASTURLER, ÚRP-ÁDETLELDIŇ TIYKARGÍ FUNKCIYALARI HÁM RUWHÍY TÁRBIYADAĞÍ ÁHMIYETI

S.M.Utepbergenova – magistrant

Ájiniyaz atındağı Nókis mámleketlik pedagogikalıq instituti

Tayanch so'zlar: dastur, milliy dasturlar, urf-odatlar, millat, tarbiya, milliy tarbiya, mentalitet.

Ключевые слова: программа, национальные программы, традиции, нация, образование, национальное воспитание, менталитет.

Key words: program, national programs, traditions, nationality, upbringing, national upbringing, mentality.

Milliy dástúrlar, úrp-ádetler jámiyettegi sociallıq qatnasıqlardıń túrlerin, mádeniyatınıń dárejesin kórsetiwi menen birge tárbiyanıń da tiykarǵı quralların adamlardı jámiyetlik qadaǵalawdıń hám biriktiriwdiń áhmiyetli formasında kórsetedi.

Jer júzinde eki mıńnan aslamıraq milletler, xalıqlar, qáwimler bolsa, olardıń hár qaysısınıń milliy dástúrleri, úrp-ádetleri bolıp, bular xalıqtıń ruwxıy faktori bolıp xızmet etedi. Tiyykarınan, óziniń bay tariyxına iye bolǵan xalqımızdıń da ózine tán dástúrleri, úrp-ádetleri milliy mentaliteti sheńberinde qalıplesken bolıp, ásirler dawamında ruwxıy qádriyat sıpatında áwladtan-áwladqa ótip keledi. Buni biz shańaraqta bar bolǵan tárbiyalıq kórinislerde gúzetiwimiz múmkin. Búgingi kúnimizde de óziniń jańasha kórinislerinde sáwlelenbeke.

Milliy dástúr - degenimiz haslında áwladtan-áwladqa jetkeriletuǵın hám tariyxıy tiyykarda qalıplesetuǵın úrp-ádet, ulıwmalıq tártip, ádep-ikramlılıq norması bolıp esaplanadı. Úrp-ádetlerdiń kopshiligi shańaraqlıq turmisqa tiyisli bolıp, balanıń tuwılıwı hám tárbiyası (besik toyi, súnnet qılıw), neke (pátiya toyi, toy) menen baylanıslı boladı.

Milliy dástúr hám úrp-ádetlerdiń eń áhmiyetli ulıwmalıq funkciyası adamlar arasındaǵı rawajlanıwshı hám ózgeriwshı turaqlılıqtıń ózin támiynlew bolıp tabıladı. Turaqlılıq bolmasa rawajlanıw bolıwı múmkin emes. Turaqlılıqtı támiynley otırıp milliy dástúrlar, úrp-ádetler jámiyetlik bolmıstıń tiyykarǵı áhmiyetli jaǵdayın dúzedi. Tariyxtıń hár bir jańa basqıshında jámiyetlik qatnasıqlar tek saqlanıp ǵana qalmastan, al ózgerip jańalanıp ta turadı.

Solay etip, milliy dástúrlar, úrp-ádetler arqalı qayta óndiriw payda boladı, eski qatnasıqlardan házirgi hám keleshektegi qatnaslar payda bola basladı. Usınıń nátiyjesinde hár bir jańa áwlad ótken ásirlerdiń miyrasınan tásir alıp, ótkendegige boysınıwǵa májbúr boladı.

Milliy dástúr hám úrp-ádetler óndiris usılların hám oǵan saykes keletuǵın óndiris qatnasıqların tártiplestiriw formaları ǵana emes hám olardı ózimshelilikten, tosqınlıqtan azat etiwdiń quralı bolıp esaplanadı.

Milliy dástúrlar, úrp-ádetlerdiń jáne bir áhmiyetli funkciyası saqlawshılıq yaqi qadaǵalawshılıq. Belgili francuz sociologi E.Dyurkgeym bılay dep jazadı: «Dástúr adamlardıń jámiyetten tayar túrinde tabatuǵın, olardıń tártiplerin jónleytuǵın hám háreketke keltiretuǵın qaǵıydaları bolıp esaplanadı. Dástúrdi buzǵanı ushın berilgen jaza toparlardıń birligin saqlawǵa járdemlesetuǵın saqlawshı qural bolıp tabıladı» [1].

Milliy dástúrlar, úrp-ádetlerdiń jámlestiriw funkciyası da bar. Bunda milliy dástúr hám úrp-ádetler sociallıq birlikti qalıplestiriwdiń quralı hám tiyykarı, nızamı sıyaqlı bolıp kórinedi. Buniń anıq mısallarınıń biri - mánawiy birigiwler, olardıń awızbirshiligin hám jámleniwin saqlawǵa urınıwshılıq esaplanadı. Shinında da milliy dástúr hám úrp-ádetler jámlestiredi, aralastıradı, qalıplestiredi. Sonıń menen qatar dástúrdiń jámiyetshiligi geyde tikkeley emes, al qıyalyı sırtınan qosıp qoyıw jaǵdayında da bolıwı múmkin. Mısalı: «ózimizdiń balaǵoy» degen sıyaqlı jámlestiriwshilik.

Milliy dástúrlar, úrp-ádetlerdiń málimlemelik funkcıyası bolıp, olar sociallıq málimleme - jıynalıw, saqlanıw hám ekinshi birewlerge beriliwiniń ózgeshe quralı sıpatında xızmet atqaradı. Milliy dástúrlar, úrp-ádetlerdiń málimlemeniniń nıgızlanıp, jámiyettiń esinde saqlanadı hám ásirlerge ketedi. Usıǵan baylanıslı adamlar ózleriniń tuwılıwınan baslap qatnasıqların hár sapar qayta dúze beriw zárurlıǵınan azat boladı. Bul málimlemeler arqalı olar atababadan qalǵan materiallıq hám ruwxıy mádeniyatlardı boyına sıñıredı.

Sonlıqtan qaraqalpaqlarda: «Ata salǵan jol bar, ene pishken ton bar» degen naqıl-maqaldı jas áwladlardıń atanadan miyras etip alınıwınıń ózi dástúrlilik ekenligin kórsetedi.

Jaslardıń milliy dástúrlar, úrp-ádetlerge ıqtıyatlıq penen qatnası, yaǵnıy onı túsiniwi hám dástúrdi buzıp, adamlardıń kewline tiyıp almawı aytarlıqtay qádır-qımbatlılıqqa iye bolıp, onday jaslar «kórgenli» dep bahalap, al dástúрге sıymaytuǵın islerdi islegen adamlardı «kórgensiz» dep esaplap, topardıń pikirinshe awır ayıptı taǵadı.

Aytayıq, milliy dástúrlar, úrp-ádetler adamlardıń keyiplerin kóteredı, quwanışın asıradı, jeke adamdı jámáátke, birlespelerge tartadı. Adamlardıń jámiyettegi ózara qatnasıqlarınıń xarakterine hám dárejesine tásir jasap, onadı sociallıq, psixologiyalıq halatı jaqsılawǵa múmkinshilik beredi.

«Bizlerdi báháma oylandırıp keletuǵın jáne bir zárúrlı másele - bul jaslarımızdıń ádep-ıkramlılıǵı, júris-turısı, bir sóz benen aytqanda, dúnyaǵa kóz qarası menen baylanıslı. Búgin zaman tez pát penen ózgerip atır. Bul ózgerislerdi hámmeden de kóbirek sezetuǵın kim - jaslar. Meyli, jaslar óz dáwiriniń talapları menen uyqas bolsın. Biraq búgingi kúnde ózligin de unutpasın. Biz kimbiz, qanday ıllı insanlardıń áwladımız, degen shaqırıq olardıń kewilinde mudamı jańırıp, o'zligine sadıq qalıwǵa baǵdarlap tursın. Buǵan neniń esabınan erisemiz? Tárbıya, tárbıya hám tek tárbıya esabınan» - dep atap ótedi Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyev [1].

Búgingi jasları búgıńshı ideyalardan qorǵaw mine usı tárbıyanıń oraylıq mashqalasına aylanadı. Bul barada atababalarımızdan bizge tárbıyalıq miyras bolıp kelgen milliy dástúrlerimiz, úrp-ádetlerimizdiń ornın ayırıqsha atap ótiw zárúr. Usı orında atap ótiw kerek, 2019-jıl 31-dekabrde Ministrler Kabinetiniń 1059-sanlı qararı menen «Úzliksiz ruwxıy tárbıya koncepcıyası» tastıyqlandı. Koncepcıyanıń maqseti – jas áwladtı gárezsiz turmıs ushın zárúr sociallıq kónlikpe hám pazyletlerdi jasına say, basqıshpa-basqısh qalıplestiriw tiykarında joqarı pazyletli, barksamal áwladtı jetkiziwden ibarat.

Shańaraqta perzent tárbıyasına mánawiy jaqtan jantasıwǵa barlıq dinlerdegi sıyaqlı islam dininde de úlken áhmiyet beriledi. Islam dininde ata-analardıń minneti, perzent tárbıyalawdaǵı juwapkershilik kriteriyaları belgilep berilgen. Bunıń ushın ata-ana perzentine tuwılǵanda shıraylı at qoyıwı, ul balalardı súnnetlewı, ózin tanıp bilgenen son ádep-ıkramlılıqtı úyretiwı, Allahtı tanıtıwı, Allah kámilligindegi tálim-tárbıyaǵa baylanıslı úgitlerden xabardar etiwı, hadal haramdı, gúná hám sawaptı parıqlaw, pákize júriw, kásip-óner úyreniw hámde dúnyalıq ilimlerdi iyelew sıyaqlılardı sińdiriwi kerek. Shıǵıslıq milliy dástúrlerimizden biri perzentlerdiń ata-anaǵa miyirman bolıwı, olardıń barlıq aytqan gáplerin sózsiz orınlaw bolıp tabıladı. Ómirde usınday insanlar da ushırap turadı, perzentlerin kúni-túni miynet etip baǵıp, er jetkizip, úyli-

jaylı qıladı, biraq waqtı kelse tárbıyasız perzentler ata-anań baǵıwǵa qurı jetpey qaladı. Bul bolsa shańaraqta mánawiy ortalıqtı jaqsı jolǵa qoyılmaǵanlıǵın, perzentte jaslıǵınan bilim alıp óner úyreniwge, miynet etip ózin, shańaraǵın, bala-shaǵasın baǵıp, perzenttiń ata-anaǵa, aǵayın-tuwısqanlarına bolatuǵın húrmet-ızzet sıyaqlı insanılıq tuyǵıları qalıplestirilmegenliginen dáıyllik beredi. Qanday bolmasın perzent tárbıyasında milliy dástúrlar, úrp-ádetlerge ámel qılǵan halda tárbıyalıq jantasıw talap etiledi.

Xalıqımızda «Ne ekseń sonı orasań» degen naqıl bar. Ata-ana tárbıya processinde perzentleri qalıbine qanday nál ekken bolsa, keyin ala ashshı yaqı dushshı miyýelerdi ózleri tatıp kóredi.

Ata-ana, perzentler ortasındaǵı isenim, húrmetke tiykarlanǵan múnásebetler – shańaraq bekkemliginiń jáne bir kórinisi bolıp tabıladı. Shańaraqta mánawiy tárbıyanı kúsheyttiriwde atanıń ornı sheksiz bolıp tabıladı. Xalıqımız shańaraqlarında ataǵa bolǵan húrmet kózabaǵa sıyınw emes, al onıń abırayın qádirlaw, oǵan iseniw hám sıyınw bolıp tabıladı. Danışpan atalar ǵana perzentlerin bilim, kónlikpe hám tájriybeler menen qurallandıra aladı hám ómirdegi barlıq awırılıqlardı aqıl-parasat, sabır-shıdam menen jeńip ótiwge shaqıradı. Jaqsı perzentler ata izinen baradı. Atanıń dosların, qádirdanların húrmet qıladı, inilerin tárbıyalaydı, aǵayın-tuwısqanlarǵa miyrimli, aqıbetli boladı. Álbette, bulardıń barlıǵı kópti kórgen, aqıllı atalardıń mehir hám muhabbat penen perzent qalıbine ornatılǵan mánawiyat nurınan derek beredi.

Perzenttiń minneti hám juwapkershiligi máselesi milliy dástúrlar hám úrp-ádetlerimizde, bolǵanı sıyaqlı, mámleket tárepinen qabıl etilgen nızamlarda da óz sáwleleniwın tapqan. Ózin xalıq aldında minnetli, juwapkershilikli dep bilip, ata-anasın umıtqan shaxstı mánawiyatlı insan dep bolmaydı. Ulıwma alǵanda, insandaǵı Watanǵa, jámiyetke, xalqına húrmet ata-anaǵa bolǵan húrmetten baslanadı. Payǵambarımız Muhammed (s.a.v.) hádıslarında de ata-ananı húrmet etiw júzesinen tómendege pikirler keltiriledi: «Ata-analardıń kekse waqtında hár ekewin yaqı biri bolmaǵanda basqasın razı etip jánnetiý bolıp almaǵan perzent xor bolsın, xor bolsın hám jáne xor bolsın».

Solay eken, ata-ananı húrmet etiwdi perzent ápiwayı dep túsınbeslikti, al imanlılıqtıń joqarı belgisi dep bilwi lazım. Óz ata-anasın razı qılmaytuǵın, olardı renjitetuǵın perzenttiń isi hesh qashan alǵa barmaydı hám eldiń abıray-itibarına erise almaydı, kerisinshe, xalıq onı jaman sózler menen tilge aladı.

Ata-babalarımız shańaraqta balalardı adamgershilik hám insanılıq ruwhında tárbıyalawǵa umtılıp kelgen. Bul baǵdarda milliy dástúr hám úrp-ádetlerge súyenedi.

Milliy dástúr, úrp-ádetlerimiz tiykarındaǵı perzent tárbıyası hámmeninıń isi hám parızı. Sebebi, óz ómirinde eliniń, xalqınıń milliy dástúrlerinen, úrp-ádetlerinen shette turatuǵın adamlardı joq dewge de boladı. Egerde onday adam bar bolsa, ol qaysı bir xalıqtıń bolmasın milliy dástúrleri yaqı úrp-ádetlerine jolǵatuǵınlıǵı sózsiz. Öytkeni adam jámiyette jasadı. Al jámiyet adamdı óziniń ádep-ıkramlılıq normaları menen, dástúrlilik, úrp-ádetlik tálim-tárbıyalıq qaǵıydaları menen qorshaydı.

Eger kimde-kim dástúrsiz jasayman dese, onıń ádep-ıkramsızlıqqa ketken bos qıyalı boladı. Sebebi olar barlıq dástúrlerden, úrp-ádetlerden bas tartıw ol jabayshılıqqa qayta oralıw bolıp esaplanadı.

Ádebiyatlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Niyati ulug' xalqning – ishi ham ulug', hayoti yorug' va kelajagi farovon bo'ladi. O'zbekiston-2019.
2. «Uzluksiz ma'naviy tarbiya koncepciyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to'grisida» O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019 yil 31-dekabrdaǵı 1059 sonli qarori.
3. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat –yengilmas kuch. -T.: Ma'naviyat, 2008.
4. Sobirova M., Xoliqov I. Etnomadaniyat. O'quv qo'llanma. -T.: «Innovatsiya - ziyo», 2019.

5. Dyurkgeym E. «Jámiyetlik miynetin bóliniwi haqqında». –Odessa: 1900.

6. Olimov Sh. Ma'naviy-axloqiy tarbiya asoslari. Monografiya. -T.: Fan va texnologiya, 2015.

REZYUME. Maqolada muallif tomonidan milliy dasturlar va urf -odatlarining jamoada bajaradigan asosiy funkciyalariga to'xtalib o'tilgan. Shuning jo'rligida ularning ma'naviy tarbiya, asosan farzand tarbiyasidagi ahamiyatini ochib bergan.

РЕЗЮМЕ. В статье автор коснулся основных функций национальных программ и обычаев в обществе. Поэтому он раскрыл важность их духовного воспитания, главным образом в воспитании детей.

SUMMARY. The article touches on the main functions that the author performs in the national programs and customs of your team. Therefore, in his service, he revealed their importance in spiritual education, mainly in the upbringing of children.

UDK 378.016:37.091.3

MULTIMEDIAVIY MASHQLAR O'ZBEK VA INGLIZ TILLARINI O'QITISHNING MUHIM VOSITASI SIFATIDA

Sh.Sh.Yuldasheva – *pedagogika fanlari nomzodi, professor*

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

G.K.Ktaybekova – *magistrant*

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti

Tayanch so'zlar: ingliz tili, o'zbek tili, mashq, multimediaiy mashq, raqamli texnologiya.

Ключевые слова: английский язык, узбекский язык, упражнение, мультимедийные упражнения, цифровая технология.

Key words: English language, Uzbek language, exercise, multimedia task, digital technology.

Kirish. Zamonamiz o'qituvchisini tashvishlantirayotgan muammolardan biri o'quvchi-talabalarning darsga qiziqishini ushlab turish masalasidir. O'qishga qiziqish masalasi turli tadqiqotlarda o'rganilmoqda [17;18;]. Bu borada mutaxassislar tomonidan yangilikka bo'lgan tabiiy istak-qiziqishlar va an'anaviy o'qitish usullari o'rtasidagi ziddiyatning hal etilmayotganligi degan xulosalar taqdim qilinmoqda [7; 10; 11; 12; 13]. Darhaqiqat, ko'pchilik o'quvchi-talabalar zamonaviy gajetlarga qiziqishadi. O'qitish usullarining aksariyati esa o'quvchi-talabalarda bilimlarni faol idrok etish va anglash, ularning kognitiv qiziqishini oshirishga qaratilmayotganligini tan olish o'rinlidir. Muammoni muvaffaqiyatli hal qilish uchun mavjud ziddiyatni bartaraf etish, ta'limda axborot va raqamli texnologiyalar imkoniyatlarini hisobga olish taqozo qilinadi. Vaholanki, pandemiya ta'limning hamma bosqichlarida ham axborot texnologiyalarining qo'llanilishida, raqamli ta'lim vositalari imkoniyatlaridan foydalanish borasida qator masalalarni yuzaga chiqardi. Chunki oliy ta'limdan farqli ravishda umumta'lim maktablarda axborotlashtirish va multimedia resurslarini joriy etish jarayoni jadal amalga oshirilmayotgan edi. Pandemiya jarayonni jadallashtirdi. Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi umumta'lim maktablari ham, oliy ta'limda ham gumanitar fanlarni, xususan, tillarni o'qitishda multimediali o'quv resurslarini bosqima-bosqich tatbiq qilishni taqozo qilmoqda. Biroq ta'lim bosqichlarida o'zbek tilini o'qitishda internet tarmog'idagi multimediaiy resurslarning didaktik imkoniyatlaridan foydalanilishini yetarli darajada deb aytolmaymiz. Ta'kidlash zarurki, o'zbek tili ta'limida multimedia vositalaridan samarali foydalanish masalasi ham yetarlicha ilmiy-nazariy va amaliy tadqiq qilinmagan. bunga ehtiyoj tobora ortib bormoqda. Shuning uchun bu boradagi tadqiqotlar, shubhasiz, dolzarblik kasb etadi.

Adabiyotlarga sharh. Butun dunyoda bo'lgani kabi mamlakatimizda ham ta'lim sohasida olib borilayotgan islohotlar talablariga ko'ra o'quv fanlarini raqamli texnologiyalar asosida o'qitishga ustuvorlik berilmoqda [1,2,3]. Shuningdek, ta'limning barcha bo'g'inlari oldida o'zbek tilini va xorijiy tillarni rivojlantirish va ularni o'qitish istiqbollarini belgilashda olib borilayotgan islohotlarning o'rini alohida ta'kidlash zarur [4,5]. Bu esa o'zbek tili va chet tillari ta'limiga zamonaviy yondashuvlarni tatbiq qilish zaruriyatini keltirib chiqarmoqda.

Chet tilini o'qitishda mashqlar va ularning tasnifi, metodikasi V.A.Buxbinder, I.L.Bim, N.D.Galskova,

N.I.Gez, L.V.Skalkina, Y.I.Passov, I.V.Raxmaninov, A.N.Shukin, S.F.Shatilovlar tomonidan o'rganilgan. O'zbekistonda A.G'ulomov, O.R.Rozikov, M.Saidov, G'.Hamroyevlar [8, 14, 20] tomonidan o'zbek tilini ona tili sifatida o'qitishda mashqlar va ulardan foydalanish metodikasi, o'quvchilarning bilish faolligini oshirish masalalari tadqiq qilgan. Barcha olimlar va metodistlar multimedia texnologiyalari o'quvchilarning axborotlar bilan ishlash qobiliyatini sezilarli darajada kengaytirganligi va bu imkoniyatdan, albatta, ta'lim tizimida barcha bosqichlar foydalanish zarurligi haqidagi xulosalar taqdim qilingan. Mamlakatimiz ta'lim tizimida o'zbek tili va ingliz tilini o'rganishda multimediaiy mashqlardan foydalanishda muayyan tafovutlar ko'zga tashlanadi. Jahonda tillarni ona tili, xorijiy til, ikkinchi til sifatida o'rganish metodikasida mashqlar va topshiriqlarni axborot va multimedia texnologiyalari bilan integratsiyalash masalasi muhim tadqiqotlar mavzusi bo'lgan (L.N.Chuksina – ingliz tili, S.M.Kashuk – fransuz tili va h.k.) [19; 9]. Bu borada o'zbek tilini o'qitishda mashqlarni axborot texnologiyalari bilan integratsiyalash borasidagi tadqiqotlarni yetarli deb bo'lmaydi.

Tadqiqot maqsadi ingliz tili ta'limida sinalgan multimediaiy mashqlarni o'zbek tilini o'qitish jarayoniga tatbiq etish samaradorligini nazariy asoslash va tajribasinoqdan o'tkazish, multimediaiy mashqlarni foydalanish metodikasiga doir taklif-tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Mazkur maqolada Nukus davlat pedagogika instituti metodistlari tomonidan umumta'lim maktablari va OTMlarda o'zbek tili darslarini o'qitishda multimediaiy mashqlarini integratsiyalash va raqamli ta'lim resurslarini tatbiq qilish bo'yicha o'tkazilayotgan tajribalar yoritib berildi.

Materiallar va metodlar. Ishda nazariy va metodik adabiyotlarni o'rganish, tahlil qilish, tushunchalarni aniqlashtirish, til o'qitishni raqamlashtirish jarayonini kuzatish, ommaviy o'rganish metodlaridan foydalanildi.

Tadqiqot natijalari. Butun dunyoda barcha yoshlardagi kishilarda ingliz tilini o'rganishga qiziqish tobora ortib bormoqda. O'quvchilar maktabni tugatib o'qishni oliy ta'limda, talabalar esa tahsilni magistratura bosqichida davom qildirish uchun ham ingliz tilini bilish darajasini tasdiqlovchi sertifikatlariga ega bo'lish maqsadiga ko'ra bu tilda gapirish, o'qish, yozish ko'nikma va malakalarini egallashga intilishadi. Ingliz tilida internet tarmog'ida multimediali ta'lim resurslari, jumladan, multimediali taqdimotlar, elektron lug'atlar, o'quv qo'llanmalar, test